

Ємельова А.П., асистент
Індустріально-педагогічний факультет
Криворізький ДПУ

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Відомо, що сучасна людина повинна відрізнитися відповідальністю та ініціативністю, продуктивністю та ефективністю, бути готовою до реалізації творчих ідей. Відповідно до „Національної доктрини розвитку освіти”, держава повинна забезпечувати „формування у дітей та молоді сучасного світогляду, розвиток творчих здібностей, навичок, самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості” [2, с.4].

Слід зазначити, що сьогодні в школах домінує навчання, що має інформаційно-репродуктивний характер. Через постійний розвиток науки на сучасному етапі розвитку шкільної освіти відбувається стрімке зростання обсягу інформації, але, разом з тим, обсяг навчального часу є обмеженим, а вимоги до якості знань – високими. Це призводить до помітного розриву між теорією та практикою, діяльністю та інформацією. Отже, необхідною умовою майбутньої самореалізації учнів є удосконалення навчального процесу таким чином, щоб відбувався розвиток учня через постійний пошук шляхів розв'язання проблем та застосування здобутих знань у конкретній діяльності.

Для досягнення цієї мети в останні роки все частіше використовують проектне навчання, що передбачає перетворення учня на активного суб'єкта процесу навчання.

Метою даної статті є обґрунтування сприятливих умов для використання проектних технологій, що сприяють розвитку творчих можливостей особистості.

Проектне навчання ґрунтується на засадах пошуку оптимальних шляхів вирішення практичних завдань. Перевагою проектної діяльності є те, що вона за змістом має інтегративний характер: з одного боку, поєднується пізнавальна та творча діяльність учнів, а з іншого - характер завдань проекту, який має передбачати використання знань з різних навчальних предметів. Метод проектів створює можливості для інтелектуального розвитку особистості, формування цілісної творчої індивідуальності.

Сучасні педагоги як теоретики, так і практики пропонують

використовувати проєктувальну діяльність в межах класно-урочної системи. Існує думка, що саме уроки трудового навчання містять сприятливі умови для розвитку самостійності, ініціативи та творчих здібностей особистості. Ефективне застосування системи проєктів забезпечується також за рахунок інтегрованого змісту трудового навчання. Крім того три чверті навчального часу на уроках трудового навчання учні мають змогу займатися продуктивною працею, результат якої буде найкращим показником якісного використання знань при створенні певного виробу.

Слід зазначити, що участь учнів у проєктній діяльності розкриває значні їх потенціали і має великі резерви для та розумового розвитку школярів. Саме в такій діяльності передбачається шлях від появи творчого задуму до реалізації готового продукту. Саме такий підхід дасть змогу формувати і розвивати творчу ініціативу, творчий пошук, створити реальні умови для реалізації індивідуальних можливостей кожного учня.

Робота над проєктом містить ряд етапів:

- вибір теми проєкту;
- доведення необхідності або значення майбутнього виробу;
- аналіз можливостей виконання проєкту;
- висування ідеї проєкту на обговорення з метою вибору оптимального варіанту;
- планування технології виготовлення (складання ескізів, креслень, визначення послідовності технологічних операцій, вибір доцільної технології, виготовлення обраної конструкції, врахування економії матеріалу);
- виконання роботи;
- самооцінка та захист проєкту.

Зрозуміло, що впровадження методу проєктів потребує зміни методики викладання. Учитель повинен стати організатором дитячої творчості: скласти план проєкту-роботи, запропонувати проєкти виробів, які є цікавими і посильними, допомогти кожному учню у вирішенні поставлених завдань, підказати раціональні та оптимальні технологічні рішення.

Основними критеріями вибору проєкту є: оригінальність, доступність, надійність, технічна досконалість, естетичні перспективи, безпека роботи, відповідність суспільним потребам, зручність в експлуатації, технологічність, матеріаломісткість, вартість та ін.

Найбільш вдало розробив зміст основних етапів виконання творчих проєктів Г.С.Альтшуллер. Він запропонував алгоритми розв'язання творчих задач, проєктів. Це зокрема такі:

Організаційно-підготовчий етап:

1. Аналіз існуючого стану проблеми. Що вже є? Що добре і що погано?
2. Визначаються потреби у вдосконаленні. Що потрібно було б зробити?
3. Банк ідей і пропозицій. Як можна було б зробити?
4. Визначення мети. Що намагаємось зробити за певних умов?
5. Відпрацювання концепцій проєкту. Які ідеї будемо використовувати в конкретних умовах?
6. Розробка варіантів. Можна зробити так, а можна і по іншому.
7. Виконання проєкту: малюнки, схеми, креслення вибір матеріалів макетування.
8. Експертиза варіантів. Що і як вийшло?
9. Вибір базового варіанту. Що приймаємо за основу?
10. Детальне виконання базового варіанту проєкту. Малюнки, схеми, креслення, вибір матеріалів, дослідження.
11. Макетування. Все зрозуміло на малюнку або кресленні?

Технологічний етап:

1. Технологія виготовлення. Як виконати спроектоване?
2. Створення дослідного зразка моделі. Чи буде працювати?
3. Випробування дослідного зразка. Чи одержали задумане?
4. Внесення уточнень у проєкт. Що показала практика?
5. Виготовлення дослідної партії (не можна довіряти одному зразку).
6. Аналіз експлуатації виробів. Критерії істини – практика.
7. Внесення змін у конструкцію і технологію. Робота над помилками – теж робота.
8. Бізнес-план (організація виробництва). Економічні розрахунки.

9. Модернізація. Що можна поліпшити?

10. Маркетинг. Реклама. Оцінка попиту.

11. Прогнозування. Що нового у конкурентів?

Заключний етап:

1. Аналіз існуючого стану проблеми. Починається новий виток удосконалення виробу.

2. Конкурс проектів. Вибір кращого [1, с.43]

Щоб формувати в учнів самостійну творчу активність, їм потрібно дати загальноосвітні і спеціальні знання, розвивати у них самостійне мислення, образну та просторову уяву. Отже, під час виконання творчих проектів учні повинні дотримуватися технологічної послідовності їх виконання, тобто виконувати етапи проектно-технологічної діяльності.

Таким чином, можна зробити висновок, що запровадження проектного навчання сприятиме розвитку творчих рис особистості, вміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критично мислити.

Використана література

1.Альтшуллер Г.С. Алгоритм изобретения. – М.: Московский рабочий, 1973. – 296с.

2.Національна доктрина розвитку освіти України в XXIст. // Професійно-технічна освіта.-2002. - №3. – С.4